

Nagovor predsednika Državnega sveta Alojza Kovšce na posvetu o prihodnosti kohezijske politike v EU in Sloveniji

(O izzivih regionalne politike, s poudarkom na izzivih kohezijske politike v novi
finančni perspektivi)

(Slovenska Bistrica, 5. april 2018)

Spoštovani visoki predstavniki delegacije Odbora za Regionalni razvoj v Evropskem parlamentu (EP REGI),

vodja delegacije - gospod Lambert van Nistelrooij,

spoštovani pobudnik obiska - član Odbora za regionalni razvoj, evropski poslanec Franc Bogovič,

poslanci, državni svetniki, župani,

zbrani predstavniki Združenja občin Slovenije in Skupnosti občin Slovenije,

slovenski člani Odbora regij, člani Razvojnega sveta kohezijske regije Zahodna Slovenija, Razvojnega sveta kohezijske regije Vzhodna Slovenija,

predstavniki Službe Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko,

gospe in gospodje,

dovolite mi, da vse prisotne pozdravim v imenu Državnega sveta - drugega doma slovenskega parlamenta.

Kot smo že večkrat slišali, Slovenija v obdobju 2014-2020 razpolaga z nekaj manj kot 3,3 milijarde evrov sredstev iz evropskih strukturnih skladov in kohezijskega sklada, potem ko je imela v prejšnjem sedemletnem obdobju za črpanje na voljo 4,1 milijarde evrov. Po eni strani je zmanjšanje zneska v aktualnem programskem obdobju morda res posledica napredka v razvitosti naše države, a po drugi strani je treba prisluhniti jasnemu signalu, da bi lahko bila sredstva evropske kohezijske politike v globalu in tista, namenjena Republiki Sloveniji, v prihodnje celo bistveno manjša kot v obstoječem programskem obdobju.

Kohezijska sredstva so ključna razvojna sredstva, do katerih država lahko dostopa. Izkušnja nedavne finančne in gospodarske krize je pokazala, da so bila v zaostrenih razmerah to celo praktično edina sredstva, ki smo jih sploh lahko koristili za razvoj.

V času po krizi Evropa stopa v fazo korenitih sprememb. Z novo finančno politiko se želi doseči več ciljev. Po eni strani vse bolj prihaja v ospredje dejstvo, da je po izstopu Združenega kraljestva treba zapolniti nastalo finančno vrzel. Združeno kraljestvo je kot neto plačnik v evropski proračun na letni ravni prispevalo okoli 10 milijard evrov. Zato ima Brexit velik vpliv na prihodnost evropske kohezijske politike. To pomeni, da bi države, ki so razvitejšje od nas, morale plačevati bistveno več - po ocenah Nemčija 16 % več, Nizozemska 14 % več itd., to pa pomeni novo breme, ki si ga te države ne želijo. Politične implikacije so že vidne, med drugim v okrepljenem evroskepticizmu. Ta se krepi tudi kot posledica perečih varnostnih vprašanj, ki generirajo iz nestabilnosti t.i. mediteranskega bazena oz. območij vzhodno od njega, na vse te neposredne grožnje pa mora Evropa najti pravi odgovor.

Z novo finančno politiko se želi prav tako nadoknaditi zaostanek za hitro razvijajočimi daljne-vzhodnimi ekonomijami. Dejstvo je, da če hoče Evropa ohraniti svoj vpliv in povečati pomen v svetovnem gospodarstvu ter prisotnost v političnih procesih, se mora najprej poenotiti in prevzeti aktivno vlogo v dogajanju na strateških področjih. Gre za področje spremembe energetske paradigme (prehod iz fosilnih goriv na električne vire), krepitve vpliva v bivših kolonijah (s ciljem zaustavitve migrantskih tokov na samem izvoru) ter prevlade v boju za dominantno vlogo na svetovnih trgih proti močnima tekmečema ZDA in Kitajsko.

Vsi ti veliki izzivi so zadosten razlog, da se mora evropska politika čimprej prenehati ukvarjati sama s seboj. Med tem, ko se bodo vodilne države EU v glavnem posvečale proklamiranim ciljem in odgovarjale na prej omenjene izzive, bodo morale države t.i. 'druge linije' čim bolje poskrbeti same zase, če ne bodo želele ostati zunaj glavnih procesov in povsem izgubiti vpliva nanje. Eno izmed temeljnih vprašanj za Slovenijo je, ali in za kakšno ceno vztrajati v prvi liniji držav oz. na kakšen način ter s kakšnimi zavezniki zagotavljati svoje interese znotraj EU.

Iz ocen sodeč je bilo - generalno gledano - naše dosedanje črpanje kohezijskih sredstev uspešno. Nikakor pa s to oceno ne moremo biti povsem zadovoljni. V kontekstu celotnega regionalnega razvoja vsa območja še niso prišla do ravni, ki bi jih lahko približale slovenskemu povprečju. Še vedno smo priča neenakomerni razvitosti slovenskih pokrajin. Z nižanjem kohezijskih sredstev bi številni potencialni razvojni projekti ostali zgolj neuresničljiva ideja. Zato se bomo lahko zelo kmalu znašli v situaciji, ko bo treba bolj zavzeto poiskati lastne vire, pri čemer bo potreben sistemski pristop, ki bo povezal vse vrste možnih finančnih virov, ter ob tem zahteval veliko mero inovativnosti in prodornosti.

Na ravni lokalnih skupnosti se kot posebej velik problem kaže bistvena slabost vseh dosedanjih politik, in sicer: centralizirano odločanje v povezavi z razdrobljenim financiranjem, prenormiranostjo in prepočasnostjo oziroma premajhno odzivnostjo državnih organov pri prilagajanju prostorske zakonodaje in operativnega izvajanja določb, da bi lahko lokalne skupnosti izvajale svoje razvojne aktivnosti. Že večkrat smo v Državnem svetu opozorili tudi na sistemsko oviro: ker Slovenija nima pokrajin, imamo težave pri pripravi večjih regijskih projektov. Občine bodo glede na njihovo finančno stanje brez sprememb sistema financiranja v prihodnje tudi težko zagotavljale lasten delež sredstev za sofinanciranje projektov. Brez zadostnih razvojnih sredstev bomo tehnološko, kreativno in inovativno vse bolj zaostajali, in bomo potisnjeni na margine uspešnih evropskih družb. Če nam ne bo uspelo zagotoviti boljšega, to je bolj stabilnega financiranja lokalnih skupnosti in vnaprej oblikovati strateških programov za črpanje sredstev, bomo imeli v prihodnosti velike težave.

Spoštovani,

priložnosti, ki izhajajo iz črpanja sredstev iz skladov EU, so za nas zelo pomembne. Z učinkovitim črpanjem in predvsem pravimi projekti obstajajo možnosti za uresničevanje vizije naše države kot ustvarjalne, vključujoče in trajnostno usmerjene družbe. Verjamem, da bo današnja razprava med drugim poglobila razumevanje aktualnih procesov in omogočila jasnejši uvid v možne prihodnje razvojne scenarije, ki v marsičem presegajo okvir Slovenije in tudi EU, a bodo pomembno vplivale na našo skupno evropsko prihodnost.

Hvala.